T096 ATĐ 8 (25) Luận Tỳ Bà Sa Q2-Xứ của Ba Hữu Lậu

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

Phaàn Thöù Ba: XÖÙ CUÛA BA HÖÕU LAÄU

Ba höõu laäu laø höõu laäu duïc, höõu laäu giaän döõ, vaø höõu laäu si. Hoûi: Laäu coù tính chaát gì? Ñaùp: Taùnh cuûa höõu laäu duïc coù boán möôi moát thöù: aùi coù naêm, giaän coù naêm, maïn coù naêm, nghi coù boán, kieán coù möôøi hai, trieàn coù möôøi. Ñaây laø taùnh cuûa boán möôi moát thöù höõu laäu duïc. Hoûi: Haønh vi aùc cuûa thaân, mieäng, laø taùnh cuûa phieàn naõo, phaûi khoâng? Neáu laø taùnh phieàn naõo, vì sao trong höõu laäu duïc naøy khoâng noùi? Neáu khoâng phaûi taùnh phieàn naõo, thì ñieàu maø luaän Thi Thieát noùi laøm sao thoâng suoát? Nhö trong kinh kia noùi: Haønh vi aùc cuûa thaân, mieäng, khoâng phaûi kieát, khoâng phaûi phöôïc, khoâng phaûi söû, khoâng phaûi phieàn naõo, khoâng phaûi trieàn, caàn phaûi xaû boû. Vì nhaân sinh ra khoå, neân khi soaïn luaän naøy xong, noùi laø nhö taùnh phieàn naõo. Hoûi: Neáu vaäy, vì sao trong höõu laäu duïc naøy khoâng noùi? Ñaùp: Haønh ñoäng aùc cuûa thaân naøy ñaõ laäp trong höõu laäu duïc. Neân taïo ra boán möôi ba thöù taùnh cuûa höõu laäu duïc. Neáu khoâng noùi laø vì noùi löôïc. Laïi coù thuyeát noùi: Nhö chaúng phaûi taùnh phieàn naõo. Hoûi: Do ñoù neân trong höõu laäu duïc khoâng noùi? Luaän Thi Thieát aáy noùi laøm sao hieåu? Ñaùp: Theo Luaän Thi Thieát naøy noùi, thì neân nhö theá. Haønh vi aùc cuûa thaân, mieäng, chaúng phaûi kieát, chaúng phaûi phöôïc, khoâng phaûi söû, khoâng phaûi phieàn naõo, khoâng phaûi trieàn, caàn phaûi döùt boû, vì nhaân sinh ra khoå cho neân nhö theá. Hoûi: Neáu khoâng nhö vaäy thì vì sao? Ñaùp: Taùnh cuûa höõu laäu kia duø khoâng phaûi taùnh phieàn naõo, nhöng vì bò phieàn naõo gaây neân phieàn naõo, cho neân noùi laø phieàn naõo. Hoûi: Phieàn naõo kia chaúng phaûi taùnh cuûa kieát maø bò kieát troùi buoäc, vì sao khoâng noùi laø kieát? Khoâng phaûi taùnh cuûa phöôïc maø bò phöôïc raøng buoäc, vì sao khoâng noùi laø phöôïc? Khoâng phaûi taùnh cuûa söû maø bò söû sai khieán, vì sao khoâng noùi laø söû? Khoâng phaûi laø taùnh cuûa trieàn maø bò trieàn buoäc raøng, vì sao khoâng noùi laø trieàn? Ñaùp: Leõ ra noùi, neáu chöa noùi laø vì noùi löôïc. Hoaëc noùi: Vì hieån hieän hai moân, hai löôïc, hai ñoä, hai ngoïn ñuoác, hai ngoïn ñeøn, hai tia saùng, hai soá. Nhö phieàn naõo kia khoâng phaûi taùnh phieàn naõo, vì bò phieàn naõo laøm phieàn naõo, cho neân noùi laø phieàn naõo. Cuõng theá, kieát kia khoâng phaûi laø taùnh cuûa kieát, vì bò kieát troùi buoäc, neân

cuõng noùi laø kieát. Khoâng phaûi taùnh cuûa phöôïc, vì bò phöôïc raøng buoäc, neân cuõng phaûi noùi laø phöôïc. Khoâng phaûi taùnh cuûa söû, vì bò söû sai khieán, neân cuõng phaûi noùi laø söû. Khoâng phaûi taùnh cuûa trieàn, vì bò trieàn buoäc raøng, neân cuõng phaûi noùi laø trieàn. Neáu phieàn naõo kia khoâng phaûi laø taùnh cuûa kieát, vì bò kieát troùi buoäc, neânø khoâng noùi laø kieát. Khoâng phaûi taùnh cuûa phöôïc, vì bò phöôïc raøng buoäc, neân khoâng noùi phöôïc. Khoâng phaûi taùnh cuûa söû, vì bò söû sai khieán, neân khoâng noùi laø söû. Khoâng phaûi taùnh cuûa trieàn, vì bò trieàn buoäc raøng, neân khoâng noùi laø trieàn. Cuõng theá, trieàn kia khoâng

phaûi laø taùnh phieàn naõo, vì bò phieàn naõo laøm cho phieàn naõo, neân cuõng khoâng neân goïi laø phieàn naõo. Cho neân noùi hieån hieän hai moân, cho ñeán hai soá. Coù naêm möôi hai thöù taùnh höõu laäu (neân theâm thuøy, ñieäu, thaønh naêm möôi boán. AÙi coù möôøi: Coõi Saéc coù naêm, coõi Voâ Saéc coù naêm. Maïn coù möôøi: Coõi Saéc coù naêm, coõi Voâ Saéc coù naêm. Nghi coù taùm: Coõi Saéc coù boán, coõi Voâ Saéc coù boán. Kieán coù hai möôi boán: Coõi Saéc coù möôøi hai, coõi Voâ Saéc coù möôøi hai. Naêm möôi hai thöù coù taùnh höõu laäu naøy: Taùnh höõu laäu voâ minh coù möôøi laêm thöù, coõi Duïc coù naêm, coõi Saéc coù naêm, coõi Voâ Saéc coù naêm. Möôøi laêm thöù taùnh höõu laäu voâ minh naøy: moät traêm leû taùm thöù taùnh naøy coù ba taùnh höõu laäu, voâ minh kia cuõng goïi laø moät traêm leû taùm thöù phieàn naõo. Ñaây laø noùi taùnh cuûa ba höõu laäu ñaõ gieo troàng nôi thaân töôùng hieän coù töï nhieân. Ñaõ noùi taùnh cuûa phieàn naõo xong, nay seõ noùi veà haønh: Hoûi: Vì sao noùi höõu laäu? Höõu laäu coù nghóa gì? Ñaùp: Nghóa löu truù laø nghóa cuûa höõu laäu, nghóa taåm thaám laø nghóa cuûa höõu laäu, nghóa roø ræ laø nghóa cuûa höõu laäu, nghóa chuû taêng thöôïng laø nghóa cuûa höõu laäu, nghóa giöõ gìn laø nghóa cuûa höõu laäu, nghóa say söa laø nghóa cuûa höõu laäu. Nghóa löu truù laø nghóa cuûa höõu laäu: Chuùng sinh laáy gì ñeå löu truù ôû coõi Duïc? Chuùng sinh laáy gì ñeå löu truù nôi coõi Saéc, Voâ Saéc? Laáy höõu laäu. Nghóa taåm thaám laø nghóa cuûa höõu laäu: Nhö ngaâm taåm haït gioáng maø moïc ra maàm moäng. Cuõng theá, chuùng sinh bò kieát taåm thaám naåy sinh maàm moäng höõu (sinh töû). Nghóa roø ræ laø nghóa cuûa höõu laäu: Nhö khaéc laäu: nöôùc roû xuoáng töøng khaéc, nhö vuù söõa, chaûy söõa ra. Cuõng theá, trong cöûa saùu nhaäp cuûa chuùng sinh, thöôøng coù kieát, laäu. Nghóa chuû taêng thöôïng laø nghóa cuûa höõu laäu. Nhö ngöôøi bò ngöôøi

chuû taêng thöôïng sai khieán khoâng ñöôïc töï taïi nôi Ñoâng, Taây, Nam, Baéc. Cuõng theá, kieát chuùng sinh bò chuû taêng thöôïng sai khieán khoâng theå vöôït qua söï sinh töû troâi laên trong giôùi, coõi. Nghóa giöõ gìn laø nghóa cuûa höõu laäu: Nhö ngöôøi bò phi nhaân baét giöõ, vieäc khoâng neân noùi maø noùi, cuûa khoâng neân laáy maø laáy, khoâng neân troäm maø troäm. Cuõng theá, chuùng sinh bò kieát giöõ laáy, khoâng neân noùi maø noùi, cho ñeán khoâng neân troäm maø troäm. Nghóa say söa laø nghóa cuûa höõu laäu: Nhö ngöôøi uoáng röôïu reã, röôïu coäng, röôïu laù, röôïu hoa, röôïu quaû, say röôïu, maát ñi taâm hoå theïn, khoâng bieát vieäc phaûi quaáy. Cuõng theá, chuùng sinh naøy bò say do röôïu kieát, maát ñi söï hoå theïn, khoâng bieát vieäc hay khoâng phaûi vieäc. Cho neân noùi nghóa löu truù, nghóa taåm thaám, nghóa roø ræ ra ngoaøi, nghóa chuû taêng thöôïng, nghóa giöõ laáy, nghóa say röôïu, laø nghóa cuûa höõu laäu. Hoûi: Neáu nghóa löu truù laø nghóa cuûa höõu laäu, thì haønh cuõng giöõ laïi chuùng sinh trong sinh töû. Nhö noùi hai nhaân, hai duyeân haønh cuûa sinh töû vaø kieát haønh kieát, laø haït gioáng cuûa sinh töû, khoâng döùt dieät, khoâng vôõ ra, khoâng döùt boû, khoâng chìm maát. Laïi nöõa, neáu baûy, taùm tuoåi ñöôïc quaû A-la-haùn, thì ñoái vôùi ngöôøi kia leân ñeán moät traêm tuoåi seõ döøng laïi ñeå cam chòu voâ löôïng khoå trong sinh töû, bò beänh nhöùc ñaàu, thaân noùng böùc, cho ñeán boán traêm leû boán beänh. Taát caû kieát ngöôøi kia ñaõ heát,

chæ vì nhaân haønh, neân döøng laïi trong sinh töû. Nhö vì nhaân haønh, neân chuùng sinh döøng laïi trong sinh töû. Vì sao laäp kieát trong höõu laäu maø khoâng laäp haønh? Ñaùp: Vì kieát naøy laø goác cuûa haønh, khoâng theå khoâng döùt kieát maø döùt haønh. Hoaëc noùi: Ngöôøi kia vì kieát maø khôûi haønh, khoâng coù kieát maø nhaän laáy baùo, nhö ngöôøi duøng ñaát seùt öôùt treùt vaøo vaùch, khi ñaát ñaõ khoâ, thì khoâng rôùt, vì laø goác. Cuõng theá, chuùng sinh kia vì kieát maø khôûi haønh ñoäng, khoâng coù kieát maø nhaän laáy baùo. Hoaëc noùi: Kieát heát thì nhaäp Nieát-baøn, khoâng phaûi haønh heát, A- la- haùn ñi ñöùng, nhö nuùi Tu di, maø A-la-haùn ñaõ dieät heát aám, nhaäp Nieát- baøn voâ dö. Hoaëc noùi: Haønh kia khoâng nhaát ñònh: Hoaëc soáng trong sinh töû, hoaëc döùt sinh töû, kieát naøy hoaøn toaøn nhaát ñònh soáng trong sinh töû. Cho neân laäp kieát trong höõu laäu, chöù chaúng phaûi haønh. Hoûi: Theo Luaän Thi Thieát maø Baø-tu-maät ñaõ noùi, thì höõu laäu duïc laø theá naøo?

Ñaùp: Tröø voâ minh ôû coõi Duïc, coøn laïi laø caùc kieát, phöôïc, söû, phieàn naõo, trieàn v.v... cuûa coõi Duïc Hoûi: Theá naøo laø höõu laäu höõu? Ñaùp: Tröø voâ minh cuûa coõi Saéc, Voâ Saéc, coøn laïi laø caùc kieát, phöôïc, söû, phieàn naõo, trieàn khaùc cuûa coõi Saéc, Voâ Saéc. Hoûi: Theá naøo laø voâ minh laäu? Ñaùp: Laø khoâng coù trí tueä trong ba coõi. Ñaây laø kheùo noùi ba coõi khoâng coù trí tueä. Hoaëc noùi: Chaúng coù chuùt trí tueä trong ba coõi (si) thay caùch noùi: Khoâng coù trí tueä trong ba coõi. Neáu noùi: khoâng coù trí tueä trong ba coõi töùc laø noùi kheùo. Hoûi: Vì sao kieát ôû coõi Duïc ngoaïi tröø voâ minh laïi laäp duïc höõu laäu? Kieát cuûa coõi Saéc, Voâ Saéc ngoaïi tröø voâ minh laïi laäp höõu laäu höõu? Vì sao? Vì taát caû voâ minh cuûa ba coõi ñeàu ñöôïc laäp rieâng laø höõu laäu voâ minh? Ñaùp: Neáu löu truù nôi coõi Duïc, thì taát caû höõu laäu voâ minh kia, vì döïa vaøo duïc, vì duïc muoán ñöôïc, vì duïc tìm kieám, vì duïc öa thích, vì duïc aùi duïc. Vì leõ naøy cho neân kieát cuûa coõi Duïc, tröø voâ minh, laäp höõu laäu duïc. Neáu löu truù nôi coõi Saéc, Voâ Saéc, thì taát caû höõu laäu voâ minh kia vì höõu döïa vaøo, vì höõu muoán ñöôïc, vì höõu tìm kieám, vì höõu öa thích, vì höõu thoï duïc. Vì lyù do naøy, neân kieát cuûa coõi Saéc, Voâ Saéc, tröø voâ minh, laäp höõu laäu höõu, noùi laø höõu laäu kia ôû coõi Duïc, ôû coõi Saéc, Voâ Saéc, nghóa laø taát caû höõu laäu ñeàu do voâ minh, cho neân taát caû voâ minh nôi ba coõi ñeàu laäp rieâng laø höõu laäu voâ minh. Hoaëc noùi: Kieát cuûa coõi Duïc vaø aùi ngaõ coõi duïc, caû hai ñeàu ñoäc haïi, vì theá neân kieát ôû coõi Duïc, tröø voâ minh, laäp ra höõu laäu duïc. Kieát cuûa coõi Saéc, Voâ Saéc, khoâng coù aùi vaø ngaõ duïc, khoâng coù hai thöù naøy khoâng phaûi ñoäc. Vì theá cho neân kieát cuûa coõi Saéc, Voâ Saéc, tröø voâ minh, laäp höõu laäu höõu. Noùi laø ngaõ, aùi cuûa coõi Duïc kia, ngaõ, aùi cuûa coõi Saéc, Voâ Saéc, taát caû ngaõ, aùi cuûa caùc coõi ñoù ñeàu do voâ minh, neân taát caû voâ minh cuûa ba coõi ñeàu ñöôïc laäp rieâng laø höõu laäu voâ minh, taïo ra thuyeát cuûa phaùi Thí Duï giaû noùi ba kieát caên baûn: Voâ minh vaø höõu, aùi, vì sao? Ñaùp: Noùi laø hai kieát caên baûn: Voâ minh: Voán laø coäi reã cuûa duyeân khôûi höõu, aùi laø höõu cuûa vò lai. Hoûi: Neáu vaäy, ba höõu laäu kia theá naøo? Ñaùp: Thuyeát cuûa phaùi Thí Duï giaû noùi aùi hoaëc baát thieän, hoaëc voâ kyù, hoaëc coù baùo, hoaëc khoâng coù baùo, hoaëc

tieáp nhaän hai quaû, hoaëc nhaän laáy moät quaû, hoaëc töông öng vôùi voâ taøm, voâ quyù, hoaëc baát töông öng vôùi voâ taøm, voâ quí. Neáu ngöôøi kia coù baát thieän, coù baùo thì seõ nhaän laáy hai quaû. Töông öng vôùi voâ taøm, voâ quyù: Phaùp kia laø aùi coõi Duïc. Vì phaùp ñoù,

neân caùc kieát cuûa coõi Duïc, tröø voâ minh, ñöôïc mang teân höõu laäu coõi duïc. Noùi voâ kyù khoâng coù quaû baùo, coù moät quaû, baát töông öng vôùi voâ taøm, voâ quyù, töùc laø noùi aùi cuûa coõi Saéc, Voâ Saéc. Vì nôi aùi kia, neân kieát cuûa coõi Saéc, Voâ Saéc, tröø voâ minh, ñöôïc mang teân höõu laäu cuûa höõu. Hoûi: ÔÛ trong luaän naøy laïi coù phaùt sinh luaän môùi: Vì sao noùi vì aùi coõi Duïc maø kieát cuûa coõi Duïc, tröø voâ minh, ñöôïc mang teân höõu laäu duïc. Vì sao noùi vì aùi cuûa coõi Saéc, Voâ Saéc, maø kieát cuûa coõi Saéc, Voâ Saéc, tröø voâ minh, ñöôïc mang teân höõu laäu höõu? Ñaùp: Noùi vì aùi, neân giôùi ñoaïn, ñòa ñoaïn, chuûng ñoaïn. Nghóa laø vì aùi, neân yeâu taát caû caùc kieát löøng laãy. Chính vì lyù do naøy, vì aùi cuûa coõi Duïc maø kieát cuûa coõi Duïc, tröø voâ minh, ñöôïc mang teân höõu laäu duïc. Cho neân vì aùi cuûa coõi Saéc, Voâ Saéc, maø kieát cuûa coõi Saéc, Voâ Saéc, tröø voâ minh, ñöôïc mang teân höõu laäu höõu. Hoûi: Vì sao taát caû voâ minh cuûa ba coõi ñöôïc laäp rieâng laø voâ minh laäu? Ñaùp: Vì voâ minh tröôùc khoâng coù trí, sau khoâng coù trí, giöõa khoâng coù trí, trong khoâng coù trí, ngoaøi khoâng coù trí, trong ngoaøi ñeàu khoâng coù trí, haønh khoâng coù trí, baùo khoâng coù trí, haønh, baùo khoâng coù trí, giaùc khoâng coù trí, phaùp khoâng coù trí, taêng khoâng coù trí, khoå khoâng coù trí, taäp, taän, ñaïo khoâng coù trí. Ñoái vôùi saùu thöùc thaân laïi öa vaøo (nhaäp) nhö thaät söï khoâng coù trí, vì khoâng coù kieán, ngu si taêm toái, cho neân nhö theá. Hoaëc noùi: Caùc thöù haønh naëng neà. Chuûng laø: Taát caû kieát naëng cuøng vôùi moät voâ minh bình ñaúng. Haønh naëng: Taát caû kieát cuøng haønh taïo taùc. Laïi laäp rieâng söû voâ minh baát coäng, cho neân nhö theá. Hoaëc noùi: Thuyeát aáy noùi (bieáng nhaùc) nhö noùi: Tyø-kheo naøy bieáng nhaùc, nghóa laø voâ minh. Coù thuyeát noùi: Trong nöôùc coù truøng, goïi laø bieáng nhaùc. Mình muø loøa daïy baûo ngöôøi khaùc cuõng muø loøa! Cuõng theá, voâ minh naøy ñaõ töï muø, caùc haønh, höõu cuõng muø, cho neân nhö theá. Hoaëc noùi: Moät thöù si trong duyeân cuûa chín thöù. Chín thöù: Laø söï taêng thöôïng ñeán nhu thuaän. Moät thöù si trong duyeân, nghóa laø si kia, moät thöù nhu thuaän cuûa Höõu töôûng, Voâ töôûng. Hoûi: vieäc naøy coù theå taát caû ñeàu khoâng phaûi laø bieán söû cuûa coõi mình. Taø kieán coù chín thöù, moät thöù huûy baùng trong duyeân noùi laø kieán ñaïo coù chín thöù, moät thöù tieáp nhaän trong duyeân. Giôùi ñaïo thöù nhaát coù chín thöù, moät thöù tieáp nhaän tònh trong duyeân. Nghi coù chín thöù, moät thöù do döï trong duyeân. Nhö vieäc naøy, coù theå taát caû ñeàu khoâng phaûi laø bieán söû

cuûa coõi mình. Bieán söû kia, sao laø vieäc khoâng chung, noùi rieâng voâ minh? Ñaùp: Khoâng! Hoûi: Neáu vaäy, vaán ñeà naøy laø theá naøo? Ñaùp: Ñaây laø si ôû coõi Duïc, khôûi chín thöù. Moät thöù cuõng khôûi chín thöù, nhö moät thöù khôûi chín thöù. Nhö theá, ñeán chuûng thöù chín cuõng khôûi chín thöù, nhö coõi Duïc khôûi chín thöù. Nhö theá, ñeán Höõu töôûng, Voâ töôûng xöù, khôûi chín laàn chín thöù. Taát caû khoâng phaûi laø bieán söû cuûa coõi mình, khoâng coù vieäc naøy.

Noùi laø ngöôøi kia vôùi ngaàn aáy haït gioáng, ngaàn aáy ñoä. Nay, chuùng sinh ngu si trong si sinh töû, cho neân nhö theá. Hoaëc noùi: Ngöôøi kia ñaõ truï trong moät thôøi gian, naêm thöù nhaân, naêm thöù duyeân, naêm thöù söû sai khieán, cho neân nhö theá. Hoaëc noùi: Tröôùc kia ñaõ phoå bieán. Hoûi: Tröôùc kia laø theá naøo? Ñaùp: Vì khoâng muoán ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá, vì trieàn voâ minh, neân khoå laø khoå, khoâng muoán, khoâng nhaãn. Taäp laø taäp, taän laø taän, ñaïo laø ñaïo, khoâng muoán, khoâng nhaãn. Nhö ngöôøi ñang ñoùi, ñaàu tieân ñöôïc aên, thöùc aên dôû, sau ñöôïc thöùc aên raát ngon maø khoâng muoán aên. Cuõng theá, söï ngu si cuûa ngöôøi aáy, nhö thöùc aên dôû, vì trieàn voâ minh. Veà sau, cam loä boán ñeá maø khoâng muoán uoáng, vì khoâng muoán uoáng, neân khoå laø khoå, khoâng muoán, khoâng nhaãn. Taäp laø taäp, taän laø taän, ñaïo laø ñaïo, khoâng muoán, khoâng nhaãn. Vì khoâng muoán, neân sinh ra do döï: Coù khoå chaêng? Khoâng coù khoå chaêng? Coù taäp, taän, ñaïo hay khoâng coù taäp, taän, ñaïo? Laø nghi trong voâ minh nhö theá, , chuyeån bieán sinh nghi, do döï taát caû. Vì khieán cho quyeát ñònh, nhö ñöôïc chaùnh thuyeát, töùc laø töø chaùnh ñònh coù khoå, taäp, taän, ñaïo. Ñaây laø chaùnh kieán. Nhö ñöôïc taø thuyeát thì seõ theo taø ñònh khoâng coù khoå, taäp, taän, ñaïo, ñaây laø taø kieán. Cuõng theá, töø trong nghi kia, chuyeån sinh taø kieán. Neáu khoâng coù khoå, taäp, taän, ñaïo, maø coù ngaõ, thì ñaây laø thaân kieán. Cuõng theá, töø trong taø kieán aáy, chuyeån sinh thaân kieán. Neáu ngöôøi chaáp coù ngaõ thì nghó laø thöôøng hay laø ñoaïn chaêng? Neáu thaáy töông töï theo thöù lôùp thì nghó laø coù thöôøng. Ñaây laø chaáp thöôøng kieán. Neáu thaáy vieäc hö hoaïi, lieàn nghó laø ñoaïn, ñaây laø ñoaïn kieán. Cuõng theá, töø trong thaân kieán kia, chuyeån sinh caû hai ñeàu laø bieân kieán. ÔÛ trong ñoù, chaáp laáy moät beân tònh, cho ñaây laø tònh, laø giaûi thoaùt, xuaát theá. Ñaây laø giôùi ñaïo (thuû). Cuõng theá, töø trong bieân kieán aáy, chuyeån sinh giôùi ñaïo. Nhö chaáp ñaây laø tònh, giaûi thoaùt, xuaát theá, laø treân heát baäc nhaát, toát ñeïp treân heát, ñaây laø kieán ñaïo.

Cuõng theá, töø trong giôùi ñaïo kia chuyeån sanh kieán ñaïo. Neáu ngöôøi kia chaáp kieán khôûi leân aùi, ñaây laø söû aùi. Ngöôøi khaùc chaáp kieán khôûi leân giaän döõ, ñaây laø baát khaû söû. Vì chaáp kieán kia neân cao ngaïo, ñaây laø söû maïn. Cuõng theá, töø trong kieán kia chuyeån sinh söû, töø trong söû kia chuyeån sinh trieàn. Trieàn coù möôøi trieàn: Trieàn saân, trieàn khoâng noùi, trieàn thuøy, trieàn mieân, trieàn ñieäu, trieàn hoái, trieàn voâ taøm, trieàn voâ quí, trieàn san, trieàn taät, trong ñoù, trieàn saân, trieàn daät döïa vaøo söû saân. Trieàn khoâng noùi cuõng döïa vaøo aùi, cuõng döïa vaøo voâ minh. Döïa vaøo aùi, nghóa laø vì aùi neân che giaáu, döïa vaøo voâ minh, laø vì khoâng coù trí, neân che giaáu. Trieàn thuøy, ñieäu, san ñeàu döïa vaøo aùi, trieàn mieân, voâ taøm, voâ quí, hoái ñeàu döïa vaøo voâ minh. Laïi coù thuyeát noùi: Kieát caáu döïa vaøo kieát, chaúng phaûi kieát caên baûn. Phaãn döïa vaøo sieåm, cuoáng, cao, haïi, ôû trong ñoù phaãn vaø haïi döïa vaøo söû saân, döïa vaøo cuoáng, kieâu ngaïodöïa vaøo kieán thuû ñaïo, sieåm döïa vaøo naêm kieán. Cuõng theá, trong voâ minh, chuyeån bieán sinh taát caû kieát, cho neân noùi laø tröôùc. Khaép nghóa laø töø A-tyø ñeán ñeä nhaát höõu (Höõu ñaûnh) coù theå ñöôïc, cho neân noùi: Khaép khoâng phaûi nhö tröôùc noùi, truï naêm thöù trong moät

thôøi gian. Nhaân naêm thöù duyeân, naêm thöù sai khieán. Hoûi: Neáu khoâng nhö vaäy, thì ôû ñaây theá naøo? Ñaùp: Trong nhaát thieát bieán söû cuûa giôùi mình cuõng chung nhaát thieát bieán söû, khoâng phaûi trong nhaát thieát bieán söû cuûa giôùi mình, cuõng chung vôùi nhaát thieát bieán söû. Trong nhaát thieát bieán söû cuûa ñòa mình, cuõng chung nhaát thieát bieán söû, khoâng phaûi trong nhaát thieát bieán söû cuûa ñòa mình, cuõng chung vôùi nhaát thieát bieán söû. Duyeân chung söû trong duyeân söû cuûa giôùi mình, khoâng phaûi duyeân chung söû trong duyeân söû cuûa mình. Duyeân chung söû trong duyeân söû cuûa ñòa mình, khoâng phaûi duyeân chung söû trong duyeân söû cuûa mình. Höõu laäu duyeân söû chung trong höõu laäu duyeân söû. Voâ laäu duyeân söû chung trong voâ laäu duyeân söû, höõu vi duyeân söû chung trong höõu vi duyeân söû, voâ vi duyeân söû chung trong voâ vi duyeân söû, taát caû kieát chung, boû, röôùi, phaân taùn, xen laãn beân trong, noùi laø ngaàn aáy moân kia, ngaàn aáy ñoä, khieán chuùng sinh si meâ trong sinh töû. Do ñoù, neân taát caû voâ minh cuûa ba coõi ñöôïc laäp rieâng laø höõu laäu voâ minh. Nhö trong Kheá kinh cuûa Phaät noùi: Ngöôøi kia khoâng tö duy thích ñaùng, chöa sinh, höõu laäu duïc beøn sinh, sinh roài thì roäng theâm. Hoûi: Kieát naøy, nhö ñoái töôïng khôûi, tuøy ñoái töôïng dieät, truï khoâng

vöôït qua moät thôøi gian, vì sao noùi chöa sinh, höõu laäu duïc lieàn sinh, sinh roài thì roäng theâm? Ñaùp: Vì thuyeát naøy noùi coù thöôïng, trung, yeáu keùm, do kieát kia sinh yeáu, neáu khoâng chaùnh tö duy, khoâng döïa vaøo vieäc chaùnh, kieát kia seõ taêng daàn töø trung bình ñeán cao hôn. Chính vì leõ naøy neân theá. Toân giaû Baø-tu-maät noùi: Nhö Ñöùc Phaät noùi: Neáu khoâng chaùnh tö duy thì chöa sinh, höõu laäu duïc seõ sinh, sinh roài, caøng roäng theâm. Vì sao roäng theâm? Ñaùp raèng: Khoâng neân roäng theâm, vì chæ sinh laïi sinh, neân lan roäng theâm. Kieát kia moät phen vöôït qua söï sinh, neáu khoâng chaùnh tö duy, khoâng döïa vaøo vieäc chaùnh, thì seõ sinh ñeán traêm ngaøn, cho neân noùi theâm roäng. Laïi noùi: Vì thöôïng, trung, yeáu keùm, neân noùi roäng theâm. Kieát kia sinh yeáu neáu khoâng chaùnh tö duy, khoâng döïa vaøo vieäc chaùnh, thì seõ taêng töø trung bình ñeán cao hôn, cho neân noùi laø roäng theâm. Laïi noùi: Khoâng roäng theâm, chæ sinh, laïi sinh, vì laïi sinh, neân noùi roäng theâm. Kieát kia ñaõ sinh yeáu neáu khoâng chaùnh tö duy, khoâng döïa vaøo vieäc chaùnh, thì seõ taêng ñeán trung bình, trung bình ñeán cao hôn ñeán cao toät cuøng, cho neân noùi laø roäng theâm. Laïi noùi: Khoâng roäng theâm, chæ vì caûnh giôùi cuûa ñoä, neân noùi roäng theâm, vì kieát kia sinh trong moät caûnh giôùi, truï roài laïi duyeân caûnh giôùi khaùc, boû caûnh giôùi khaùc laïi duyeân caùc caûnh giôùi khaùc nöõa. Döïa vaøo maét sinh kieát kia, neáu khoâng chaùnh tö duy, khoâng döïa vaøo vieäc chaùnh, kieát ñoù laïi döïa vaøo tai, muõi, löôõi, thaân, yù naåy sinh, duyeân saéc naåy sinh. Neáu khoâng chaùnh tö duy, khoâng döïa vaøo vieäc chaùnh, thì kieát kia laïi duyeân vôùi aâm thanh, muøi höông, vò, meàm maïi, trôn laùng, phaùp, naåy sinh. Vì theá neân noùi laø roäng theâm. Toân giaû Ñaøm-Ma-Ña-la noùi: Chö toân khoâng neân roäng theâm, vì heã ngöôøi trong moät coõi höõu, phaàn nhieàu haønh theo trieàn, neân noùi laø roäng theâm. Hoûi: Toân giaû kia ñaõ noùi gì? Ñaùp: Toân giaû kia noùi laø taát caû chuùng sinh do

kieát,v.v... neân ñoïa vaøo ñöôøng aùc, cho ñeán sinh nôi coõi höõu thöù nhaát, cuõng baèng nhö sinh trong moät coõi Höõu hoaëc phaàn nhieàu haønh theo trieàn kieát, hoaëc khoâng nhö theá. Cho neân noùi: Caùc toân nhaân ôû trong moät höõu, vì phaàn nhieàu haønh trieàn, neân noùi laø roäng theâm. Hoaëc noùi: Vì tieáp nhaän quaû nöông töïa, quaû baùo, neân noùi laø roäng theâm, nghóa laø khi kieát chöa khôûi, cuõng khoâng tieáp nhaän quaû nöông töïa, quûa baùo. Khôûi xong, beøn nhaän laáy quaû nöông töïa, quaû baùo. Cho neân vì

tieáp nhaän quaû y, quaû baùo, neân noùi laø roäng theâm. Hoaëc noùi: Vì cho quaû, nhaän laáy quaû, neân noùi laø roäng theâm. Neáu khi kieát chöa khôûi, thì cuõng khoâng cho quaû, cuõng khoâng tieáp nhaän quaû. Sinh roài , töùc laø ñaõ cho quaû, nhaän laáy quaû. Cho neân vì cho quaû, roài nhaän laáy quaû, neân noùi laø roäng theâm. Hoaëc noùi: Vì cho duyeân, neân noùi laø roäng theâm. Khi kieát kia chöa khôûi, khoâng cho thöù ñeä duyeân. Neáu kieát kia ñaõ khôûi roài töùc laø ñaõ cho thöù ñeä duyeân, vì cho laø duyeân, neân noùi laø roäng theâm. Nhö trong Kheá kinh cuûa Phaät noùi: Baûy höõu laäu coù theå khôûi leân nhieàu noãi lo buoàn khoå naõo! Hoûi: Nhö ba höõu laäu, vì sao noùi baûy höõu laäu? Ñaùp: Nhö ñaây noùi: Coâng cuï höõu laäu, laáy höõu laäu laøm teân, nhö coâng cuï cuûa caùi khaùc, laáy caùi khaùc ñaët teân. Nhö coâng cuï cuûa A-tyø-ñaøm laáy A- tyø-ñaøm laøm teân. Nieàm vui, duøng thuù vui ñaày ñuû laøm teân, nhö noùi keä: Vui vì ñoaøn thöïc Vui vì giöõ y Vui vì ñi boä Döïa vaøo hang nuùi. Veát nhô, duøng veát nhô ñuû laøm teân, nhö noùi keä: Nöõ caáu phaïm haïnh Nöõ buoäc theá gian Khoå haïnh phaïm haïnh Taém naøy khoâng nöôùc. Söû, söû goàm ñuû laøm teân. Nhö noùi: Tyø-kheo bò saéc sai khieán, bò saéc laøm cho yeâu thích. Tyø-kheo ñaõ bò söû sai khieán, töùc ngöôøi kia yeâu ngöôøi kia, moät khi ñaõ yeâu roài, laø ñaõ bò ma raøng buoäc. Coâng cuï duïc, laáy duïc laøm teân. Nhö noùi: Naêm nhaân, naêm duyeân, v.v... A-la-haùn yù giaûi thoaùt, neáu luøi suït, hoaëc queân, theá naøo laø naêm? 1. Ñoïc tuïng nhieàu. 2. Nghieäp. 3. Hoøa hôïp ñoái vôùi söï tranh caõi. 4. Ñi xa. 5. Beänh daây döa. Coâng cuï haønh ñoäng, haønh ñoäng laøm teân, nhö noùi: Saùu xuùc naøy ñi vaøo choã voán taùc ñoäng, voán tö duy, voán chuyeån vaän nôi ñoái töôïng baùo, duøng baùo, coâng cuï cuûa baùo laøm teân. Nhö noùi: Caùc Hieàn, vì ta ñaõ moät laàn thí cho baùo, neân ñaõ baûy laàn sinh treân coõi trôøi, laøm Thieân vöông, baûy laàn sinh xuoáng coõi ngöôøi laøm vua coõi ngöôøi. Nhö theá, coâng cuï höõu laäu, laáy höõu laäu laøm teân.

Toân giaû Baø-Xa noùi: Phaùp maø Ñöùc Phaät kia ñaõ noùi, cuoái cuøng laïi coù ngöôøi tieáp nhaän giaùo hoùa maø ñeán. Ngöôøi aáy coù theå bieát caâu khaùc, vò khaùc cuûa nghóa naøy. Vì theá cho neân Ñöùc Theá Toân môùi noùi caâu khaùc, vò khaùc. Toân giaû Cuø-Sa noùi: Trong Kheá kinh naøy do Phaät noùi coù hai laäu: 1. Kieán ñoaïn. 2. Tö duy ñoaïn. Kieán ñoaïn: Nhö hình töôïng cuûa mình. Tö duy ñoaïn: Vì ñoái trò. Tö duy ñoaïn coù hai thöù: 1. Ñoái trò trong giaây laùt. 2. Döùt tröø caên baûn. Hieän ñoái trò giaây laùt trong naêm phaåm, ñoaïn tröø caên baûn hieän ôû phaåm cuoái. Nhö trong Kheá kinh cuûa Phaät noùi: Ngöôøi kia ñaõ bieát nhö theá, thaáy nhö theá, taâm höõu laäu duïc giaûi thoaùt, taâm höõu laäu höõu voâ minh laäu, giaûi thoaùt. Hoûi: Nhö coõi Duïc kia khi tröø boû duïc, thì taâm höõu laäu duïc, ñöôïc

giaûi thoaùt. ÔÛ coõi Höõu töôûng, Voâ töôûng khi tröø duïc taâm höõu laäu höõu thì ñöôïc giaûi thoaùt. Vì sao? Vì nhö trong coõi Höõu töôûng vaø Voâ töôûng noùi: Taâm höõu laäu duïc ñöôïc giaûi thoaùt, taâm voâ minh laäu, höõu laäu höõu ñöôïc giaûi thoaùt coù ñuùng khoâng? Ñaùp: Voán ñaõ giaûi thoaùt, laáy giaûi thoaùt laøm teân. Nhö ñaõ ñeán, ñeán laøm teân. Nhö Phaät ñaõ noùi: Ñaïi vöông töø ñaâu ñeán? Ngay luùc baáy giôø chaúng phaûi ñeán, vì ñaïi vöông kia ñaõ ñeán. Ñaõ chöùng, neân chöùng laøm teân. Nhö Phaät noùi: Khi Boà-taùt ñaõ chöùng trong chaùnh trí thì ñöôïc ñaúng trí. Khi Ñöùc Nhö lai ñaõ ñöôïc taän trí, trí voâ sinh, ñoái vôùi duïc, chöùng ñaéc voâ duïc, voâ saân, voâ ngu si. Caên baûn thieän ñaõ heát, heát laøm teân. Nhö Phaät ñaõ noùi: Khoå kia ñaõ heát, vui ñaõ heát, möøng, lo voán heát, khoâng khoå, khoâng vui, hoä (xaû) nieäm thanh tònh, ñaõ thaønh töïu töï taïi ñoái nôi boán thieàn. Hoûi: Ñaõ chaùnh thoï, chaùnh thoï laøm teân, nhö noùi: Theá naøo laø chaùnh thoï nieäm nhaäp töø? Ñaùp: Vì muoán cho chuùng sinh vui, neân ñaõ chòu ñau ñôùn, laáy ñau ñôùn laøm teân. Nhö noùi: Khi ngöôøi kia bieát nieàm vui, noãi ñau khoå, laø bieát noãi khoå cuûa thuù vui. Cuõng theá, voán giaûi thoaùt, söï giaûi thoaùt laøm teân. Hoaëc noùi: Vì caû hai ñeàu dieät haún. Caû hai ñeàu coù, nghóa laø höõu laäu duïc, voâ minh höõu laäu, höõu laäu voâ minh, höõu laäu höõu, khi coõi Duïc kia ñaõ tröø boû duïc, tuy coù so le nhöng chöa heát haún, ôû Höõu töôûng, Voâ töôûng kia khi döùt tröø duïc thì heát haún, töùc caû hai ñeàu ñöôïc goïi laø dieät haún. Hoaëc noùi: Vì söï raøng buoäc ñaõ caét ñöùt neân noùi laø boån teá khoâng theå

bieát. Nhö voâ minh höõu laäu, cuûa höõu kia laø höõu laäu, höõu laäu duïc kia ñaõ ñoaïn xong, roài trôû laïi raøng buoäc. Neáu Höõu töôûng, Voâ töôûng xöù tröø boû duïc roài, söï raøng buïoâc kia ñeán cuoái cuøng döùt tröø, töùc söï raøng buoäc ñaõ döùt, cho neân noùi. Hoaëc noùi: Vì duyeân ñaõ döùt, cho neân noùi, boån teá khoâng theå bieát. Nhö höõu laäu voâ minh, höõu laäu höõu. Höõu laäu duïc kia ñaõ döùt xong, döùt vôùi ba duyeân: Duyeân thöù ñeä, duyeân duyeân vaø duyeân taêng thöôïng. Neáu Höõu töôûng, Voâ töôûng xöù ñaõ tröø boû duïc xong, duyeân kia ñaõ döùt heát, töùc laø duyeân ñaõ döùt, cho neân noùi. Hoaëc noùi: Vì traùch cöù ñoái trò, neân noùi, ngöôøi tu haønh kia ñoái vôùi Höõu töôûng, Voâ töôûng xöù ñaõ döùt tröø duïc. Höõu laäu duïc, höõu laäu höõu, höõu laäu voâ minh, noùi laø seõ ñieäu hyù löøa doái trong sinh töû cuûa ta, vì traùch cöù ñoái trò neân noùi. Hoûi: Nhö noùi: Ngöôøi kia ñaõ bieát nhö theá, thaáy nhö theá, taâm höõu laäu duïc ñöôïc giaûi thoaùt, taâm höõu laäu höõu taâm höõu laäu voâ minh ñöôïc giaûi thoaùt. Nhö taát caû phaùp taâm sôû, ñöôïc giaûi thoaùt, vì sao chæ noùi taâm giaûi thoaùt? Ñaùp: Vì thuyeát vi dieäu, nghóa vi dieäu, neân trong taát caû taâm, phaùp taâm sôû, taâm naøo laø taâm vi dieäu nhaát. Nhö noùi: Vua cuøng quyeán thuoäc ñi. Hoaëc noùi: Taâm laøm chuû, vì caùc quyeán thuoäc cuûa taâm maø laäp phaùp taâm sôû. Taâm: Noùi nhö ñaïi ñòa, vì ñaïi ñòa kia maø laäp thaønh möôøi ñaïi ñòa, hoaëc noùi thaàn thoâng kia khi taùc chöùng töùc taâm ñaõ duyeân ñaïo voâ ngaïi. Hoaëc noùi laø ñi xa. Nhö keä ñaõ noùi: Ñi xa moät mình Khoâng thaân, nöông thaân Khoù trò, trò ñöôïc Phaïm chí cuûa ñôøi. Hoaëc noùi: Ñi tröôùc, nhö keä ñaõ noùi: YÙ, phaùp ôû tröôùc YÙ dieäu, yù nhanh YÙ nghó vieäc aùc Hoaëc noùi hoaëc laøm. Toäi, khoå töï theo Luaân hoài nghieàn cheát

YÙ, phaùp ôû tröôùc YÙ dieäu, yù nhanh. YÙ nghó ñieàu laønh

Hoaëc noùi hoaëc laøm Phöôùc, laïc töï theo Nhö boùng theo hình. Hoaëc noùi: Thuyeát kia nhö vua, nhö baøi keä noùi: Vua taêng thöôïng thöù saùu Do nhieãm, neân môùi nhieãm Khoâng nhieãm, thì chaúng nhieãm Ngöôøi nhieãm, laø keû ngu. Hoaëc noùi: Nhö chuû thaønh, nhö ñaõ noùi caùc Tyø-kheo, Chuû thaønh laø gì? Laø thöùc chöùa ñöïng aám. Hoaëc noùi: Ngöôøi coù theå khôûi giôùi thieän, baát thieän, nhö noùi giôùi baát thieän cuûa Tha-Baø-Ñeà ñaõ khôûi töø ñaâu? Ta noùi coù choã khôûi, laø khôûi töø trong taâm. Giôùi thieän cuûa Tha-Baø-Ñeà ñöôïc khôûi töø ñaâu? Ta noùi coù choã khôûi, laø khôûi töø trong taâm. Hoaëc noùi: Khoâng baèng nhau, laø ñoïa vaøo ñöôøng aùc, baèng nhau laø sinh treân coõi trôøi. Khoâng baèng nhau laø ñoïa vaøo ñöôøng aùc, nghóa laø nhö noùi: Nay, thôøi ñieåm naøy, ñoàng töû Anh Vuõ, con cuûa Ñaâu-tha, neáu cheát ñi chæ trong khoaûnh khaéc nhö duoãi caùnh tay, ñoïa vaøo Neâ-leâ. Vì sao? Vì nhö keû kia ñaõ khôûi taâm baát thieän, taâm chuùng sinh aùc ñoái vôùi ta neân thaân hoaïi maïng chung ñoïa vaøo ñöôøng aùc. Baèng nhau laø sinh leân coõi trôøi, nhö noùi: Nay laø thôøi gian, ñoàng töû Anh Vuõ laø con cuûa Ñaâu-tha, neáu cheát ñi seõ sinh leân coõi trôøi, trong khoaûng thôøi gian nhö duoãi caùnh tay. Vì sao? Vì nhö ngöôøi kia khôûi taâm thieän ñoái vôùi ta, vì taâm thieän cuûa chuùng sinh, thaân hö hoaïi, cheát ñi seõ sinh leân coõi trôøi. Cho neân noùi khoâng baèng nhau seõ ñoïa vaøo ñöôøng aùc, baèng nhau seõ sinh leân coõi trôøi. Cho neân nhö theá. Hoaëc noùi: Taâm kia, hoaëc nöông theo, hoaëc haønh, hoaëc duyeân chuyeån theo, phaùp taâm sôû cuõng vaäy. Neáu taâm döïa vaøo maét chuyeån bieán theo, thì phaùp taâm sôû cuõng vaäy. Neáu taâm döïa vaøo tai, muõi, löôõi, thaân, yù chuyeån bieán theo, leõ taát nhieân phaùp taâm sôû cuõng vaäy. Neáu taâm chuyeån bieán theo haønh maøu xanh, thì phaùp taâm sôû cuõng vaäy. Neáu taâm chuyeån bieán theo haønh maøu ñoû, vaøng, traéng thì phaùp taâm sôû cuõng vaäy. Neáu taâm chuyeån bieán theo duyeân saéc, thì phaùp taâm sôû cuõng vaäy. Neáu taâm tuøy chuyeån duyeân thanh, höông, vò, xuùc, phaùp, thì phaùp taâm sôû cuõng vaäy. Nhö caù meï chuyeån ñeán choã naøo, thì caùc caù con cuõng vaäy. Cuõng theá, neáu taâm nöông theo, hoaëc haønh, hoaëc duyeân, tuøy ñoái töôïng chuyeån bieán, thì phaùp taâm sôû cuõng vaäy. Hoaëc noùi: Chöa cheá ngöï, khoâng cheá ngöï haønh vi cuûa thaân, cuûa mieäng. Noùi cheá ngöï, haønh vi cuûa thaân, mieäng, vaø khoâng cheá ngöï thì

phaùp taâm sôû cuõng chuyeån bieán theo, noùi khoâng nhaát ñònh, haønh vi cuûa thaân, cuûa mieäng, khoâng nhaát ñònh, nhaát ñònh haønh ñoäng thaân, cuûa mieäng nhaát ñònh, khoâng söûa cho ñuùng haønh vi cuûa thaân, cuûa mieäng baát chính, noùi söûa cho ñuùng haønh vi cuûa thaân, cuûa mieäng thích ñaùng, noùi khoâng meàm dòu, khoâng meàm dòu haønh vi cuûa thaân, mieäng, noùi meàm dòu, meàm dòu nôi haønh vi cuûa thaân, mieäng, noùi, khoâng giöõ gìn haønh vi thaân, cuûa mieäng, nghóa laø giöõ gìn haønh vi cuûa thaân, cuûa mieäng, nhö phaùp kia taém röûa khoâng che mieäng thì laäu, che ñaäy thì khoâng laäu. Cuõng theá, taâm khoâng giöõ gìn phaùp taâm sôû cuûa mình, seõ roø ræ trong saéc, thanh, höông, vò, xuùc, phaùp. Taâm giöõ gìn phaùp taâm sôû cuûa mình, thì seõ khoâng roø ræ trong saéc,

thanh, höông, vò, xuùc phaùp. Cho neân noùi: Khoâng giöõ taâm thì phaùp taâm sôû cuõng khoâng trì. Trì taâm thì phaùp taâm sôû cuõng trì (giöõ gìn) nhö phaùp taém goäi, noùi roäng laø xöù cuûa ba höõu laäu ñaõ heát.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.